

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/133/111/95

POLACY O BEZPIECZEŃSTWIE KRAJU PO ZJEDNOCZENIU NIEMIEC I ROZPADZIE ZSRR

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC '95

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Minione pięciolecie przyniosło przede wszystkim transformację systemu gospodarczego i politycznego kraju. Równocześnie jednak nastąpiła także całkowita zmiana międzynarodowego położenia Polski. Wyraża się ona nie tylko w układzie globalnych sojuszy, ale także w sytuacji istniejącej bezpośrednio za naszą wschodnią i zachodnią granicą. Na zachodzie nastąpiło zjednoczenie Niemiec, na wschodzie - rozpad byłego ZSRR.

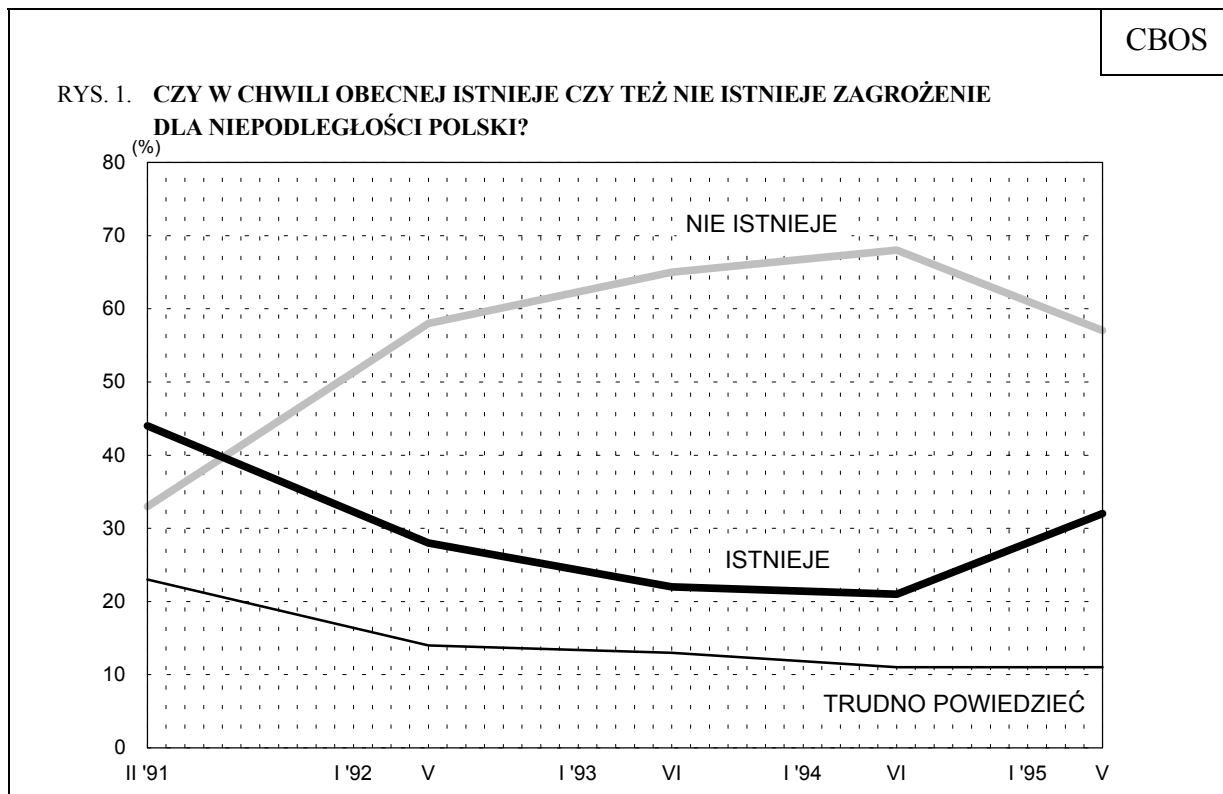
Jak Polacy postrzegają te zmiany? Czy uważają je za korzystne czy przeciwnie - niekorzystne z punktu widzenia bezpieczeństwa naszego kraju¹?

Czy istnieje zagrożenie niepodległości?

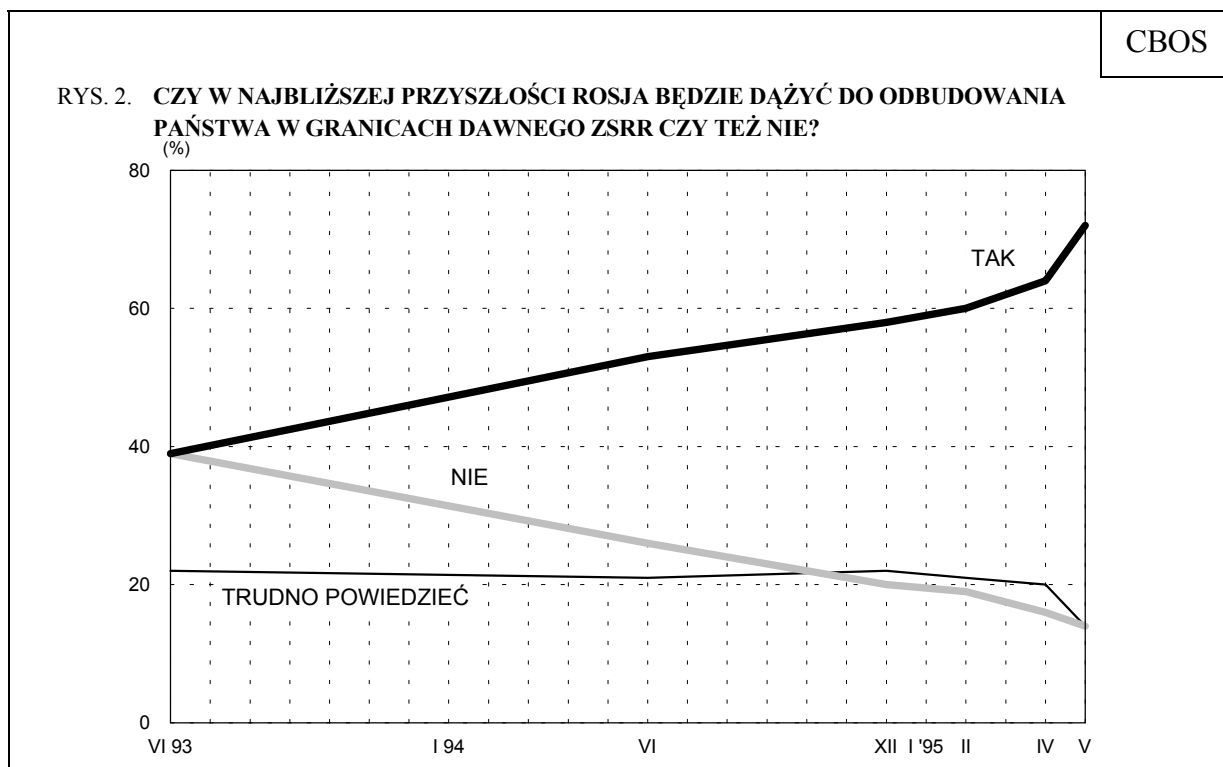
W naszym społeczeństwie wyraźnie przeważa przekonanie, że w chwili obecnej nie ma bezpośredniego zagrożenia dla niepodległości kraju. Obawy tego rodzaju dość wyraźnie zmalały po rozpadzie ZSRR, w końcu roku 1991.

---

¹ Sondaż „Świat wokół nas” (8) zrealizowany w dniach 26-29 maja '95 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=1198).

Znaczący wzrost poczucia zagrożenia utratą niepodległości nastąpił między czerwcem '94 a majem '95. Towarzyszy temu narastające przekonanie, że Rosja będzie dążyć do odbudowy państwa w granicach dawnego ZSRR.

W roku 1993, gdy dwie piąte respondentów (39%) wyrażało przekonanie, iż Rosja będzie dążyć do odbudowy swego imperium, tylko 22% Polaków dostrzegło zagrożenie niepodległości. Obecnie, kiedy poczucie tego zagrożenia wyraźnie wzrosło (do 32%), przekonanie o dążności Rosji do odbudowy państwa w granicach dawnego ZSRR wyraża niemal trzy czwarte badanych, przy czym w ciągu miesiąca zwiększyło się ono o 8 punktów. Wiąże się to niewątpliwie z posunięciami Białorusi, które w konsekwencji prowadzą do jej integracji z Rosją².

Taka interpretacja wzrostu poczucia zagrożenia niepodległości znajduje potwierdzenie w odpowiedziach na pytanie otwarte („Kto lub co zagraża niepodległości Polski?”), na które odpowiadali respondenci przekonani o istnieniu tego rodzaju zagrożenia.

Tabela 1 w procentach

Kto lub co zagraża niepodległości Polski?	Wskazania			
	ogółu badanych	odczuwających zagrożenie	ogółu badanych	odczuwających zagrożenie
	VI '94		V '95	
Rosja	11	34	16	36
„Sąsiedzi ze wschodu”	2	7	3	8
Ukraina	2	6	1	3
Niemcy	6	19	4	9
„Zachód” ³	2	7	1	3

Obecnie wzrosła także liczba ankietowanych wskazujących na wewnętrzne źródła zagrożenia niepodległości. W roku ubiegłym stanowili oni około 5% ogółu badanych (14% dostrzegających istnienie takiego zagrożenia), obecnie jest ich około 10% ogółu (20%

² Fakt ten jako niekorzystny dla Polski oceniło 43% badanych. Więcej na ten temat w osobnym komunikacie poświęconym stosunkom polsko - rosyjskim.

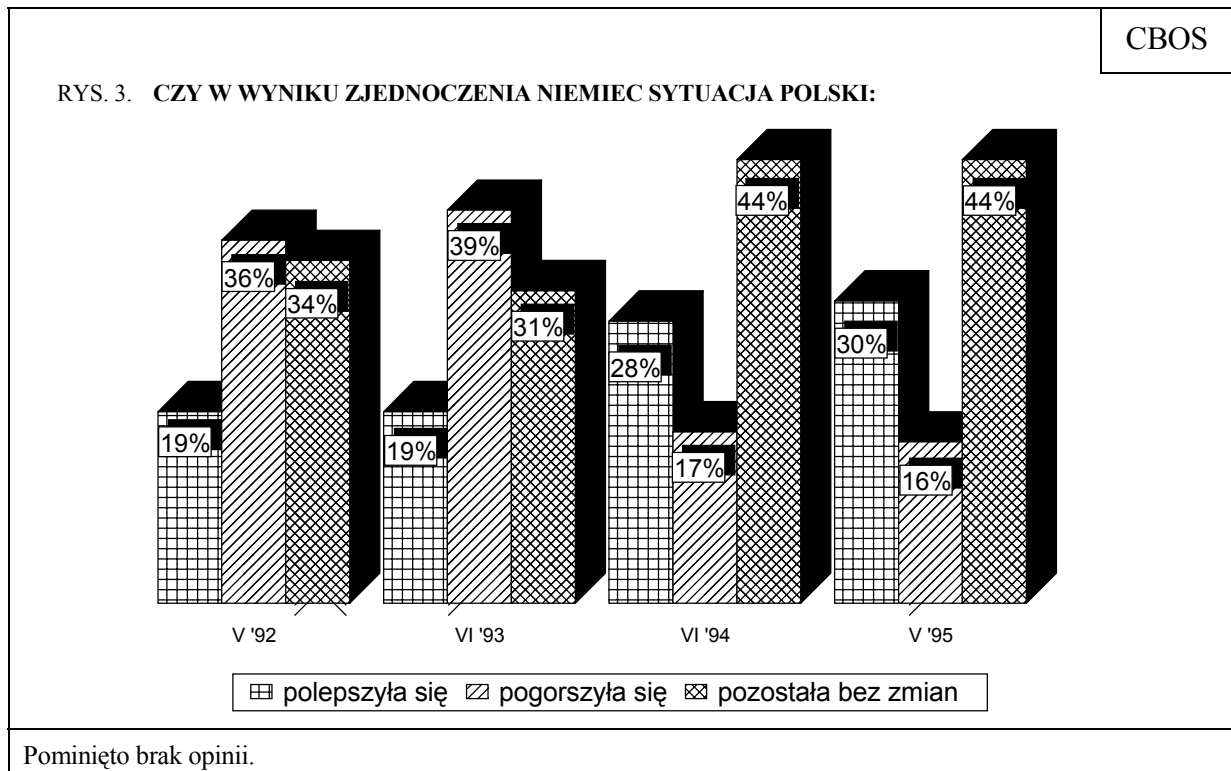
³ Sformułowania ogólne lub "EWG", "kapitał zachodni" itp.

dostrzegających zagrożenie). Wymieniano tu przede wszystkim brak stabilizacji politycznej lub konflikty społeczne, a także negatywne "cechy narodowe".

Wśród respondentów z wyższym wykształceniem poczucie zagrożenia niepodległości występuje w wyraźnie mniejszym stopniu niż wśród pozostałych. Równocześnie jest ono słabsze wśród kadry kierowniczej i inteligencji, prywatnych przedsiębiorców i rolników niż wśród robotników i pracowników umysłowych niższego szczebla.

Wpływ zjednoczenia Niemiec na sytuację Polski

Po dwóch latach od połączenia się obu państw niemieckich naszym respondentom po raz pierwszy zadaliśmy pytanie, czy w wyniku tego zjednoczenia sytuacja Polski poprawiła się czy pogorszyła. Wówczas dominowało przekonanie, że uległa ona pogorszeniu. Przez następne lata poglądy na ten temat kształtowały się następująco:

Od dwóch lat wśród Polaków dominuje przekonanie, że w wyniku zjednoczenia Niemiec sytuacja naszego kraju nie zmieniła się, równocześnie jednak narasta przeświadczenie, że jest ona lepsza niż była poprzednio. Pod koniec maja br. odsetek badanych, którzy uważali, że obecna sytuacja Polski jest korzystniejsza od tej sprzed zjednoczenia obu państw niemieckich, był niemal dwukrotnie większy niż mających przeciwne zdanie.

Można więc mówić o stopniowym zmniejszaniu się w polskim społeczeństwie obaw przed potężnym sąsiadem zza Odry i Nysy. Towarzyszy temu dostrzeganie korzyści z tego sąsiedztwa zarówno gospodarczych, jak i politycznych.

Jak wynika z naszych badań, Niemcy już od kilku lat znajdują się w czołówce pożądanym partnerów politycznych i gospodarczych Polski. W roku bieżącym 70% Polaków opowiedziało się za jak najściślejszą współpracą gospodarczą z Niemcami, równocześnie 45% badanych uważa inwestycje niemieckiego kapitału za najkorzystniejsze i jest zdania, że powinno być ich w Polsce jak najwięcej. Daje to Niemcom pierwsze przed Stanami Zjednoczonymi miejsce na liście zarówno pożądanym partnerów gospodarczych, jak i najchętniej widzianym inwestorów⁴.

Pozytywny stosunek do partnerstwa polsko-niemieckiego nie ogranicza się do spraw gospodarczych. Równocześnie bowiem 62% badanych opowiada się za jak najściślejszą współpracą polityczną z Niemcami, a połowa ankietowanych - za współpracą wojskową. Daje to Niemcom również pierwsze - *ex aequo* ze Stanami Zjednoczonymi - miejsce na liście pożądanym partnerów politycznych i drugie (po Stanach Zjednoczonych) na liście pożądanym partnerów w dziedzinie wspólnej obrony.

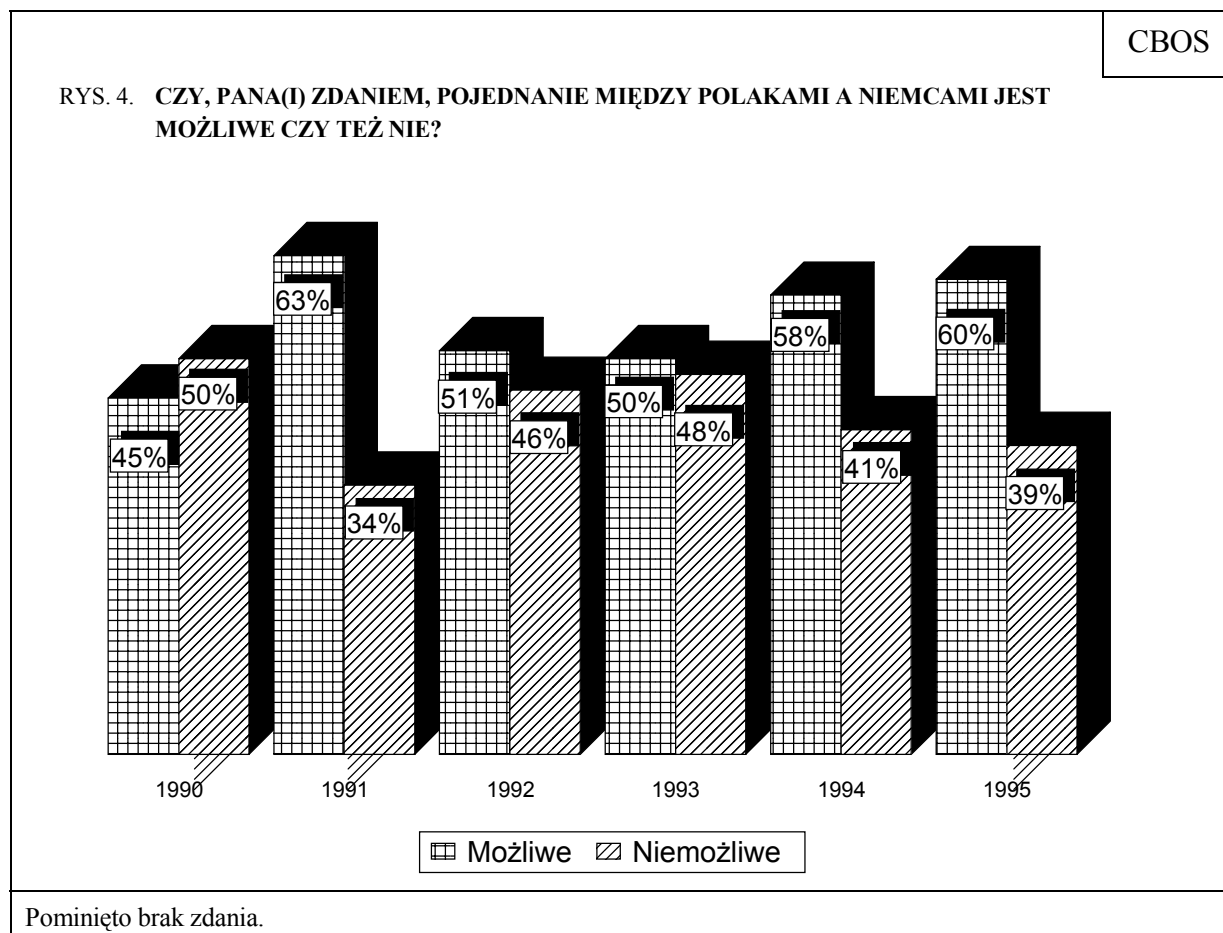
Powstaje pytanie, czy zmiana spojrzenia na międzypaństwowe kontakty polsko-niemieckie wpływa na stosunek Polaków do Niemców jako narodu. Otóż w ciągu ostatnich trzech lat odsetek ankietowanych wyrażających sympatię do Niemców wzrósł z niespełna 23% w roku 1993 do 35% obecnie i zrównał się niemal z odsetkiem osób niechętnych (38%)⁵.

---

⁴ W przygotowaniu są odrębne komunikaty na ten temat.

⁵ Por. komunikat CBOS "Inne narody - nasze sympatie i antypatie", czerwiec '95.

Od sześciu lat corocznie zadajemy też pytanie o możliwość pojednania między narodami polskim i niemieckim.

W tej kwestii obraz jest bardziej złożony. Największy optymizm co do perspektyw pojednania polsko-niemieckiego odnotowaliśmy w roku 1991, po czym nastąpiło wyraźne ochłodzenie uczuć. Jednak od roku ubiegłego trend ten ponownie się zmienił.

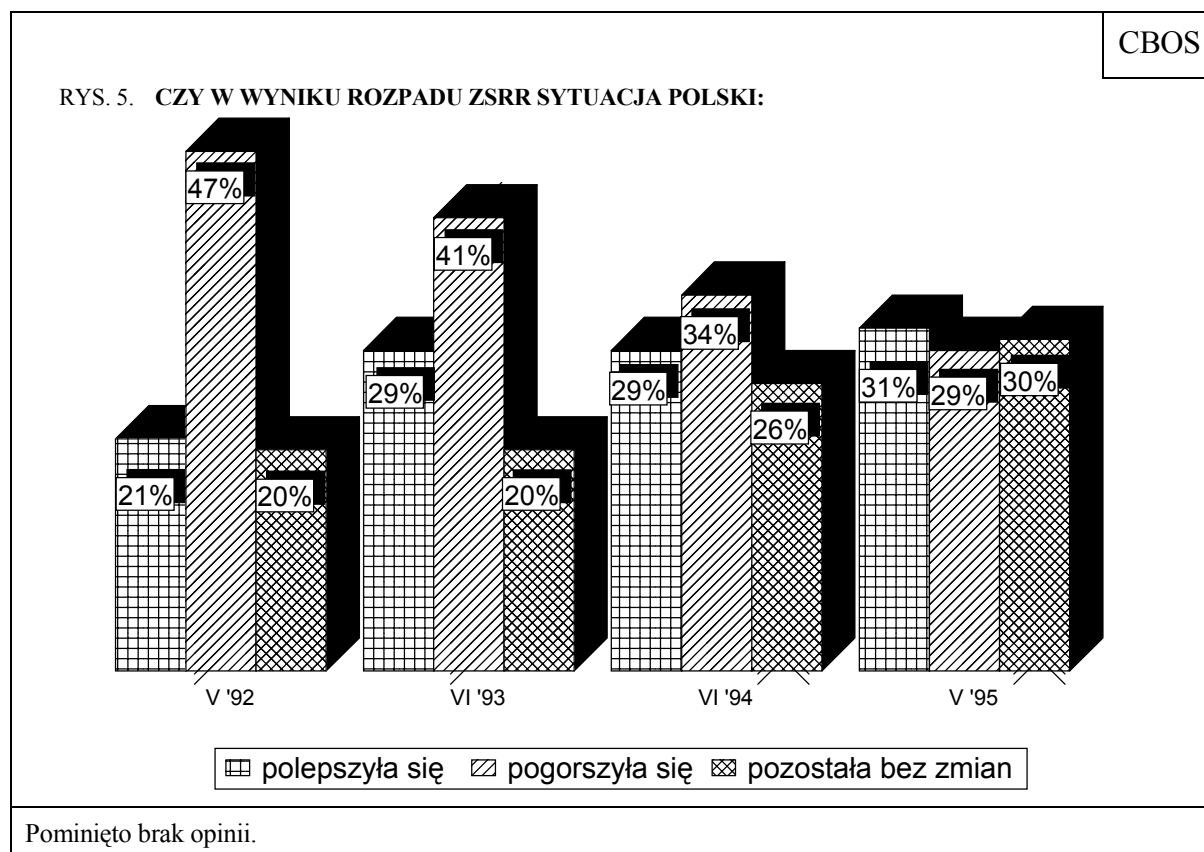
Nad poglądem na stosunki polsko-niemieckie ciągle w pewnym stopniu ciąży pamięć o latach II wojny światowej. Pokolenie najstarsze (powyżej 65 roku życia) jest wyraźnie bardziej od pozostałych sceptycznie nastawione do możliwości polsko-niemieckiego pojednania. W grupie tej stosunkowo częściej też niż wśród młodszych respondentów spotykamy się z opinią, że zjednoczenie Niemiec pogorszyło sytuację Polski⁶. Młodzież przejawia największy optymizm

⁶ Patrz tabele aneksowe.

co do pojednania, równocześnie zaś najrzadziej wyraża przekonanie, że zjednoczenie Niemiec miało niekorzystny wpływ na sytuację Polski. Na możliwość pojednania polsko-niemieckiego bardziej sceptycznie od reszty społeczeństwa zapatrują się również mieszkańcy wsi. Pewną rolę odgrywa w tej kwestii także wykształcenie badanych oraz ich poglądy polityczne. Osoby lepiej wykształcone bardziej optymistycznie widzą możliwość pojednania Polaków z Niemcami, natomiast badani o poglądach lewicowych patrzą na tę sprawę nieco bardziej pesymistycznie, częściej też podzielają pogląd o negatywnych dla Polski skutkach zjednoczenia Niemiec.

Wpływ rozpadu ZSRR na sytuację Polski

Za wschodnią granicą w miejsce dawnego ZSRR Polska uzyskała kilku nowych sąsiadów. Chcieliśmy się dowiedzieć, jak Polacy postrzegają tę zmianę sytuacji, czy uważają ją za korzystną dla naszego kraju czy też oceniają ją negatywnie

Rozpad ZSRR od początku był postrzegany jako bardziej niekorzystny dla Polski niż zjednoczenie Niemiec. Równocześnie jednak za korzystniejszą uważa się sytuację, w której graniczące z Polską na wschodzie Ukraina i Białoruś nie byłyby w ogóle związane z Rosją⁷. Skąd więc ta sprzeczność opinii? Prawdopodobnie nałożyły się tutaj dwa czynniki: z jednej strony - silne początkowo poczucie zagrożenia ze strony zjednoczonych Niemiec, z drugiej zaś obawa przed ewentualnymi negatywnymi skutkami destabilizacji za wschodnią granicą. Dodatkowo wpływ na takie opinie mogły mieć także dość silne uprzedzenia i obawy w stosunku do bezpośrednich wschodnich sąsiadów, przede wszystkim Ukraińców. Niechęć do Ukraińców wyraża obecnie blisko dwie trzecie badanych, o 4 punkty procentowe więcej niż do Rosjan i aż o 25 punktów więcej niż do Niemców⁸.

Wraz ze spadkiem obaw związanych ze zjednoczeniem Niemiec, a także niespełnianiem się katastroficznych wizji rozwoju sytuacji w byłym ZSRR systematycznie maleje przekonanie o negatywnym wpływie rozpadu ZSRR na sytuację Polski.

Na opinie w powyższej sprawie dość silnie oddziałują poglądy polityczne. Wśród badanych o poglądach lewicowych wciąż znaczną przewagę ma przekonanie, że rozpad ZSRR był dla Polski niekorzystny.

*

*

*

Nowa sytuacja międzynarodowa, w jakiej znalazła się Polska po upadku komunizmu, była początkowo przyjmowana przez społeczeństwo z dużym dystansem - najczęściej oceniano ją jako niekorzystną. Stopniowo jednak następował proces "oswajania się" z nowym położeniem. Obecnie dominuje przekonanie, że zmiany zarówno za granicą zachodnią, jak i wschodnią nie wpłynęły zasadniczo na sytuację Polski. Warto jednak podkreślić, że

---

⁷ W przygotowaniu odrębny komunikat na temat stosunków polsko - rosyjskich.

⁸ Patrz przytaczany już komunikat CBOS "Inne narody - nasze sympatie i antypatie".

zjednoczenie Niemiec postrzegane jest obecnie znacznie rzadziej w kategoriach negatywnych niż pozytywnych, natomiast co do zmian na wschodzie zdania są podzielone.

W ciągu ostatniego roku dość znacznie wzrosło przekonanie o istnieniu zagrożenia dla niepodległości Polski. Obecnie obawy takie wyraża jedna trzecia badanych, rok temu - jedna piąta. Towarzyszy temu dość wyraźny wzrost przekonania, że Rosja będzie dążyć do odbudowy państwa w granicach dawnego ZSRR.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy w wyniku zjednoczenia Niemiec sytuacja Polski, ogólnie rzecz biorąc:

	(%)				
	polepszyła się	pozostała bez zmian	pogorszyła się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	44	16	10	1196
Płeć					
Mężczyźni	35	43	18	4	567
Kobiety	26	45	15	15	629
Wiek					
do 24 lat	27	54	12	7	172
25-34	26	51	15	8	210
35-44	31	44	17	8	292
45-54	32	46	13	9	162
55-64	33	36	19	11	171
65 lat i więcej	31	32	20	16	188
Miejsce zamieszkania					
Wieś	29	42	19	10	446
Miasto do 20 tys.	24	48	17	12	146
od 21 do 100 tys.	33	38	15	14	201
101-500 tys.	34	46	14	6	240
501 tys.i więcej mieszk.	30	51	12	7	163
Region					
Północny	34	37	22	7	130
Zachodni	36	39	15	11	119
Środkowozachodni	29	47	15	9	179
Środkowy	23	52	14	11	232
Wschodni	32	37	18	14	151
Południowo-wschodni	30	42	15	12	174
Południowo-zachodni	32	47	17	4	212
Wykształcenie					
Podstawowe	25	38	22	15	398
Zasadnicze zawodowe	33	46	13	7	349
Średnie	31	49	13	8	351
Wyższe	35	45	18	2	98
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	39	40	14	7	76
Prac.umysł.niż.szczębla	32	55	7	6	106
Pracownicy fiz.- umysł.	19	59	11	11	41
Robotnicy wykwalifikowani	29	53	13	5	157
Robotnicy niewykwalifik.	27	46	17	11	54
Rolnicy	32	40	22	5	83
Prywatni przedsiębiorcy	50	30	20	0	53
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	29	35	21	14	388
Uczniowie i studenci	28	54	11	7	58
Bezrobotni	28	46	14	12	99
Gospodynie domowe i inni	21	52	13	15	78
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	31	50	13	7	126
Sektor państwowy	38	44	12	6	156
Sektor prywatny	28	52	14	6	194
Spółdzielczość	33	38	20	8	22
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 125 zł	32	38	17	13	253
125 - 199	24	49	17	10	210
200 - 274	25	50	15	11	291
275 - 324	28	50	14	8	151
325 i powyżej	42	37	17	4	227
Ocena własnych war. mater.					
Złe	27	43	19	11	492
Średnie	29	46	14	11	518
Dobre	40	40	15	5	185
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	31	34	18	17	78
Raz w tygodniu	29	45	15	11	710
Kilka razy w roku	32	45	16	7	310
W ogóle nie uczestniczy	28	39	26	6	95
Poglądy polityczne					
Lewica	26	47	23	4	209
Centrum	33	43	17	7	415
Prawica	35	45	12	8	311
Trudno powiedzieć	22	43	14	21	260

Tabela 2. Czy pojednanie między Polakami a Niemcami jest: (%)

	możliwe	niemożliwe	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	60	39	1	1197
Płeć				
Mężczyźni	62	37	1	567
Kobiety	58	41	2	630
Wiek				
do 24 lat	67	31	2	172
25-34	58	41	1	210
35-44	65	34	1	292
45-54	60	39	1	162
55-64	58	41	1	171
65 lat i więcej	48	50	2	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	52	46	1	448
Miasto do 20 tys.	65	33	2	145
od 21 do 100 tys.	60	38	2	201
101-500 tys.	68	31	1	240
501 tys. i więcej mieszk.	63	37	0	163
Region				
Północny	59	39	2	130
Zachodni	58	41	1	119
Środkowozachodni	59	40	1	179
Środkowy	56	43	1	232
Wschodni	57	41	2	150
Południowo-wschodni	61	37	2	175
Południowo-zachodni	67	33	0	212
Wykształcenie				
Podstawowe	53	44	2	399
Zasadnicze zawodowe	54	45	1	348
Średnie	66	33	1	351
Wyższe	84	16	0	98
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	76	24	0	76
Prac. umysł. niż. szczebla	68	31	1	106
Pracownicy fiz. - umysł.	76	24	0	41
Robotnicy wykwalifikowani	58	41	1	157
Robotnicy niewykwalifik.	55	45	0	53
Rolnicy	63	36	2	84
Prywatni przedsiębiorcy	72	28	0	53
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	51	47	2	389
Uczniowie i studenci	67	33	0	58
Bezrobotni	62	36	2	100
Gospodynie domowe i inni	54	46	0	78
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	59	41	0	125
Sektor państwowy	71	29	0	156
Sektor prywatny	68	32	0	194
Spółdzielczość	60	37	4	22
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	56	43	1	254
125 - 199	59	39	2	208
200 - 274	59	39	2	292
275 - 324	55	44	1	151
325 i powyżej	70	29	0	227
Ocena własnych war. mater.				
Złe	53	45	2	492
Średnie	64	35	1	521
Dobre	66	34	0	183
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	63	34	4	78
Raz w tygodniu	61	39	1	711
Kilka razy w roku	59	40	1	311
W ogóle nie uczestniczy	54	43	3	95
Poglądy polityczne				
Lewica	58	41	1	209
Centrum	63	36	1	414
Prawica	66	33	1	311
Trudno powiedzieć	48	49	2	262

Tabela 3. Czy w wyniku rozpadu ZSRR na wiele niezależnych państw sytuacja Polski, ogólnie rzecz biorąc:

(%)

	polepszyła się	pozostała bez zmian	pogorszyła się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	30	29	10	1197
Płeć					
Mężczyźni	32	31	31	6	567
Kobiety	30	29	28	13	630
Wiek					
do 24 lat	25	40	21	14	172
25-34	35	28	27	10	210
35-44	30	29	36	5	292
45-54	28	32	30	9	162
55-64	33	29	29	8	171
65 lat i więcej	34	24	26	16	190
Miejsce zamieszkania					
Wieś	28	28	31	13	448
Miasto do 20 tys.	23	43	28	7	145
od 21 do 100 tys.	37	27	28	8	201
101-500 tys.	33	28	30	9	240
501 tys. i więcej mieszk.	37	30	26	7	163
Region					
Północny	35	33	25	7	130
Zachodni	35	27	28	10	119
Środkowo-zachodni	24	28	40	8	179
Środkowy	29	35	26	9	232
Wschodni	28	27	36	9	150
Południowo-wschodni	35	28	24	13	175
Południowo-zachodni	31	29	27	13	212
Wykształcenie					
Podstawowe	27	28	30	15	399
Zasadnicze zawodowe	31	29	33	7	348
Średnie	33	34	25	9	351
Wyższe	36	30	31	3	98
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	49	20	30	2	76
Prac. umysł. niż. szczebla	33	33	25	9	106
Pracownicy fiz.- umysł.	39	35	20	6	41
Robotnicy wykwalifikowani	24	34	36	6	157
Robotnicy niewykwalifik.	32	32	32	4	53
Rolnicy	26	35	35	4	84
Prywatni przedsiębiorcy	32	32	26	10	53
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	32	26	29	13	389
Uczniowie i studenci	29	52	13	6	58
Bezrobotni	26	23	32	19	100
Gospodynie domowe i inni	29	29	28	15	78
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	36	29	30	5	125
Sektor państwowy	34	28	33	6	156
Sektor prywatny	31	36	27	7	194
Spółdzielczość	33	22	39	7	22
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 125 zł	33	25	29	13	254
125 - 199	29	34	29	7	208
200 - 274	28	30	32	9	292
275 - 324	30	36	27	8	151
325 i powyżej	34	26	32	8	227
Ocena własnych war. mater.					
Złe	29	26	33	12	492
Średnie	30	35	28	8	521
Dobre	38	28	22	12	183
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	28	26	25	21	78
Raz w tygodniu	29	31	29	10	711
Kilka razy w roku	34	29	30	7	311
W ogóle nie uczestniczy	34	28	31	6	95
Poglądy polityczne					
Lewica	25	31	41	3	209
Centrum	29	31	32	8	414
Prawica	43	27	25	6	311
Trudno powiedzieć	23	32	21	24	262

Tabela 4. Czy w chwili obecnej istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski (%)

	Istnieje	Nie istnieje	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	32	57	11	1198
Płeć				
Mężczyźni	32	61	7	567
Kobiety	33	53	14	631
Wiek				
do 24 lat	31	63	6	172
25-34	28	54	18	210
35-44	34	58	8	293
45-54	32	56	11	162
55-64	34	57	9	171
65 lat i więcej	35	53	13	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	29	58	12	448
Miasto do 20 tys.	27	63	10	146
od 21 do 100 tys.	41	47	11	201
101-500 tys.	35	58	8	240
501 tys. i więcej mieszk.	32	58	10	163
Region				
Północny	34	56	10	130
Zachodni	37	49	13	119
Środkowo-zachodni	25	64	11	179
Środkowy	28	62	10	232
Wschodni	28	56	16	151
Południowo-wschodni	38	52	10	175
Południowo-zachodni	39	54	7	212
Wykształcenie				
Podstawowe	34	52	15	399
Zasadnicze zawodowe	33	57	9	350
Średnie	33	58	9	351
Wyższe	23	72	4	98
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	27	68	4	76
Prac. umysł. niż. szczebla	31	48	21	106
Pracownicy fiz. - umysł.	23	74	3	41
Robotnicy wykwalifikowani	37	53	9	157
Robotnicy niewykwalifik.	31	55	14	54
Rolnicy	22	65	13	84
Prywatni przedsiębiorcy	23	73	4	53
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	36	53	10	389
Uczniowie i studenci	33	62	5	58
Bezrobotni	31	58	11	100
Gospodynie domowe i inni	33	51	16	78
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	39	46	15	126
Sektor państwowy	33	57	10	156
Sektor prywatny	27	66	7	194
Spółdzielczość	20	68	12	22
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	34	54	12	254
125 - 199	31	55	14	210
200 - 274	30	61	9	292
275 - 324	39	50	11	151
325 i powyżej	31	63	6	227
Ocena własnych war. mater.				
Złe	40	47	13	492
Średnie	26	64	10	521
Dobre	31	63	6	185
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	28	51	21	78
Raz w tygodniu	33	56	11	712
Kilka razy w roku	33	60	7	311
W ogóle nie uczestniczy	33	57	10	95
Poglądy polityczne				
Lewica	36	57	7	209
Centrum	30	59	11	416
Prawica	35	59	6	311
Trudno powiedzieć	31	51	19	262